Diari de Girona

DIJOUS
17
ABRIL

L'historiador hispanobritànic Charles T.Powell va manifestar ahir que la transició espanyola s'ha convertit en un referent històric i mític que dóna legitimització a la democràcia. Powell va participar ahir en el cicle organitzat per la Casa de la Cultura de Girona sobre la transició.

Powell diu que la transició és el mite que legitima la democràcia

L'hispanista va participar en el cicle de la Casa de la Cultura

EDDY KELELE

Charles T.Powel, durant la seva conferència, al costat del director de la Casa de Cultura, Marià Busquets.

M.BATLLE
Girona

Charles T. Powell va exposar que «la transició forma part del segment d'una nova cultura política. Per què se'n parla tant? Perquè se l'ha idealitzat». Segons declara l'historiador, «Espanya té un passat polític turbulent que impedeix, a diferència d'altres estats nació, que tingui dates per celebrar amb què s'identifiqui aquest país de nacions».

Segons Charles T. Powell, «França s'identifica amb la Revolució, Gran Bretanya, amb alguns fets de la II Guerra Mundial, i a l'Estat espanyol, vint anys després, s'està satisfet amb la Transició.

Per aquesta raó és un referent d'autolegitimització per una jove democràcia sense referents en la societat occidenta».

Un èxit

L'historiador, qualificar com un èxit la transició perquè amb ella, se superen cinc reptes històrics: «Es crea un sistema polític estable i legítim; permet una solució raonable al conflicte centre-perifèria; dóna solucions raonables a les relacions església amb l'Estat, tradicionalment imbricades; se soluciona el problema de l'encaix de les Forces Armades a l'Estat i a la societat; i finalment, permet al país posicionar-se al context internacional d'acord amb un estatus de potència mitjana».

EL PUNT / Dimecres, 16 d'abril de 1997

LA CONFERÈNCIA

Charles T. Powel.

Cicle «Transició política»

Conferència de l'historiador Charles T. Powel

L'exhaustiu cicle de conferències sobre el període de transició política espanyola aporta avui el punt de vista de l'historiador Charles T. Powel, que complementarà les consideracions dels anteriors participants en el curs, dels quals destaquen, entre altres, els polítics Santiago Carrillo i Miquel Roca, l'advocat Juan María Bandrés o la periodista Victoria Prego. La conferència de l'historiador Charles T. Powel començarà a les 8 del vespre, a la Casa de Cultura de Girona. / EL PUNT

EL PUNT
COMARQUES GIRONINES

PROC :	GIRONA
DIA :	15. 04. 97

L'historiador Charles T. Powell, proper convidat al Curs sobre la Transició

■ **Girona**.— L'historiador Charles T. Powell, autor entre d'altres obres de la biografia del Rei *Juan Carlos. Un rey para la democracia*, serà aquest dimecres a la Casa de Cultura de Girona per donar la seva visió sobre la Transició política espanyola en una conferència que forma part del cicle organitzat pel diputat de CiU Josep López de Lerma sobre aquest tema. L'acte se celebrarà a les vuit del vespre a l'aula magna de la Casa de Cultura. Posteriorment, i com ja és habitual en el Curs sobre la Transició Política, els organitzadors ofereixen la possibilitat als interessats d'assistir a un sopar-col·loqui —a l'hotel Carlemany— amb el convidat. En aquesta ocasió, el col·loqui el moderarà Rafael Borràs, director literari de Plaza y Janés. / EL PUNT

DIARI DE GIRONA, 16-04-1997

Oferirà una conferència dimecres vinent a la casa de cultura Bisbe Lorenzana

L'historiador britànic Charles T. Powell serà el proper convidat del curs sobre la transició

DdeG
Girona

L'historiador britànic Charles T. Powell serà el proper protagonista del curs sobre la Transició Política que se celebra a la casa de cultura Bisbe Lorenzana de Girona. Powell oferirà dimecres vinent una conferència sota el títol de «La Transició, 20 anys després».

En principi, el curs havia de comptar aquest mes amb la presència de Miguel Primo de Rivera, però problemes d'agenda han fet retardar la seva participació fins al proper mes de maig.

Powell s'ha dedicat a l'estudi de la història política d'Espanya i ha publicat nombrosos articles i treballs sobre aquesta qüestió. Fill de mare espanyola i de pare anglès, va estudiar Història a la Unviersitat d'Òxford i allí va doctorar-se amb una tesi sobre la transició política. La seva aportació de l'estudi d'aquest període històric aclareix el paper del Rei i la monarquia i dels reformistes del règim.

Des que es va doctorar s'ha dedicat a aprofundir a l'estudi de la història espanyola contemporània. Entre els seus treballs destaca la biografia *Juan Carlos. Un rey para la democracia*. Segons els responsables del curs, Powell aportarà una visió objectiva i distant sobre el paper de la monarquia en la transició.

La conferència es durà a terme a les vuit del vespre i posteriorment hi haurà un sopar col·loqui a l'hotel Carlemany. El curs sobre la transició política es va iniciar a l'octubre i des de llavors hi han participat personalitats de gran rellevància social i política, com ara Santiago Carrillo, la periodista Victoria Prego o el polític Miquel Roca i Junyent.

«En un Estat amb ferides històriques profundes, la Transició es converteix en un referent d'autolegitimació»

«Hi ha la idea tòpica que ja ho sabem tot sobre aquest procés i encara ens queda molt per estudiar»

«Vint anys després, crec que podem analitzar els fets com si es tractés de la II República o del franquisme»

Charles T. Powell

Historiador

«La Transició política espanyola va tenir un cost social enorme»

LLUÍS FREIXAS
Girona

Charles T. Powell és, malgrat la seva joventut (va néixer l'any 1960), un historiador de prestigi internacional en la línia dels grans hispanistes britànics. La seva aportació a l'estudi de la Transició espanyola aclareix el paper del rei i la monarquia i els reformistes del règim franquista. Avui (20.00 h) participa al curs sobre la Transició política espanyola de la Casa de Cultura de Girona, dirigit per Josep López de Lerma.

– Quines seran les línies bàsiques de la seva intervenció al curs sobre la Transició de la Casa de Cultura?

– La meva intervenció serà una reflexió de la Transició política espanyola com a objecte d'estudi històric. Crec que, vint anys després, podem estudiar-la com estudiem la segona República o el franquisme. Hi ha, d'una banda, la idea tòpica que ja ho sabem tot quan, en realitat, ens queda força per estudiar. Alguns actors s'han estudiat molt bé, com el paper del Rei o de les Forces Armades, però d'altres no s'han gairebé tocat, per exemple: la dimensió internacional del procés, el paper dels actors externs com la Comunitat Europea, els sindicats o el PSOE. També hi ha la idea que la Transició va ser miraculosa i que es va fer amb un cost social molt baix, i crec que no, que es va fer amb un cost social enorme i que els governs que en van sorgir no van poder afrontar adequadament les necessitats socials que es plantejaven.

– Amb els vint anys s'ha presentat com una gran obra d'orfebreria i de planificació. No s'ha mitificat?

– Segurament la visió de la Transició com una gran operació d'enginyeria política s'ha exagerat, i s'ha fet una anàlisi amb molts pocs actors, com si es jugués una partida d'escacs. Probablement jo, amb els meus treballs sobre el paper de la monarquia, també hi hauré contribuït i no voldria tirar pedres al meu teulat, però, sí, segurament que hi va haver altres factors que no es redueixen al Rei, les Forces Armades, Suárez o Torcuato Fernández Miranda. La meva tesi és que és un dels pocs processos històrics que susciten consens i es converteix en un referent d'autolegitimació en un Estat que té moltes ferides històriques profundes, sense referents aglutinadors, que té un himne sense lletra o que no té una festa nacional –a Catalunya vostès celebren la seva i al País Basc, també– la Transició ocupa el paper de la Revolució francesa a França o de la guerra de la Independència als Estats Units: per això es recrea i ens hi recreem.

Charles T. Powell.

– En relació amb les ferides profundes: l'Estat de les autonomies va ser una solució definitiva?

- Mai no es resol res definitivament. La Constitució va ser una solució altament satisfactòria per a problemes molt complexos en un moment molt determinat. Ara aquella situació s'ha superat. Segurament la Constitució és ambigua, però ha estat una eina raonablement eficaç. En aquest sentit crec que la Reforma política va tenir èxit a Catalunya, on si bé no es va restablir l'Estatut republicà, es va recuperar legitimitat amb l'operació Tarradellas. Al País Basc, no, i hi ha dades: l'alta abstenció en els referèndums sobre la Reforma i la Constitució o el fet que la UCD, el partit que va ser l'eix de la Transició, no va poder presentar candidatura a Guipúscoa l'any 1977. Des del punt de vista de l'actualitat, tot és un procés dialèctic, canviant i dependrà dels canvis que es produeixin. No es poden descartar altres fórmules que segurament el sistema és capaç d'assimilar.

– Si podem estudiar la Transició com si fos la segona República, és un procés tancat. Quan hi hauria quedat de tancat?

– Jo distingiria la Transició i la seva consolidació com dues etapes diferents. La Transició començaria entre la mort de Carrero Blanco i la del general Franco i acabaria quan s'han donat les regles del joc, la Constitució de 1978 o, potser, els Estatuts d'autonomia basc i català. La consolidació d'aquest procés jo crec que s'acaba amb l'arribada del PSOE al poder i la superació del perill colpista, en els primers vuitanta. El canvi de govern de 1996 seria la confirmació de la consolidació, però no la defineix.

LA TRANSICIÓ POLÍTICA, VINT ANYS DESPRÉS

L'historiador hispanobritànic Charles T. Powell, autor de diversos treballs sobre la monarquia i Joan Carles, pronunciarà avui a les vuit una conferència emmarcada en el curs de la Transició política que se celebra a la Casa de Cultura de Girona, sota la direcció de Josep López de Lerma. Powell, format en la tradició hispanòfila de diversos historiadors britànics, aportarà la seva visió de la Transició en la perspectiva dels vint anys que han passat, i a l'ombra del llibre que és a punt de publicar (editorial Plaza y Janés) en el qual analitzarà aspectes inèdits fins ara. Després de la conferència, Powell participarà en el sopar-col·loqui del club de debat Polièdric a l'hotel Carlemany, moderat per Rafael Borràs, director literari de Plaza y Janés.

CHARLES T. POWELL. Historiador

«En el fons, el Rei és la Transició»

CARLES PUIGDEMONT

■ En una entrevista que li van fer deia que el seu proper llibre aportaria dades inèdites per a la interpretació de la Transició.

—«És un estudi monogràfic sobre la reforma política, però des de totes les perspectives. Tractaré del cost econòmic de la reforma, per exemple, que és una cosa de la qual no es parla (tothom oblida el *petit* detall que a l'estiu del 1976 teníem una inflació de més del 20%), parlaré de la dimensió internacional (quins incentius i quins desincentius hi hagué durant la primera etapa del govern Suárez). Pretén ser també un estudi detallat d'alguna cosa menys original, que és el procés polític i en concret de les relacions entre govern i oposició.»

—Quines dades pot aportar sobre el cost econòmic de la reforma política?

—«Espanya és segurament el país europeu que més mal parat surt de la crisi del petroli de 1974. Com que no hi havia un règim democràtic amb legitimitat suficient per prendre mesures econòmiques dràstiques i poc populars, els dos governs d'Arias es van dedicar simplement a endeutar-se i a gastar més, a fingir que Espanya no pertanyia a l'economia internacional, quan precisament Espanya és paradoxalment el país energèticament més dependent de l'exterior. Malgrat això, per motius polítics, no es va voler traslladar al consumidor l'increment de preus. Resultat: el deute es dispara, inflació brutal, processos de fallida... Entre l'any 1974 i els pactes de la Moncloa de la tardor del 1977 no es fa absolutament res per intentar adaptar l'economia espanyola a l'economia internacional. I llavors passa que quan tot just es comença a fer alguna cosa, irromp la segona crisi del petroli de l'any 1979. Tot plegat fa que la segona meitat dels 70 sigui una època desastrosa per a l'economia, de la qual en certa mesura encara ens estem recuperant.»

—Vol dir que als factors convencionals que amenaçaven el procés democràtic (militars, ultres) cal afegir-ne un altre de més subjacent que és el factor econòmic.

—«Fer un ajustament econòmic l'estiu del 1976 representava convidar a la ruptura democràtica. El desastre total: esclats revolucionaris...»

—Hi ha, doncs, una transició econòmica, a més de la política, la religiosa, la social...

—«El problema és que no n'hem parlat gaire. Els agents socials van trigar molt a consolidar-se, i fins a mitjan dels anys 80 el nou sistema de relacions laborals no va començar a funcionar. La meva crítica a l'enfocament que s'ha fet fins ara és que ha estat excessivament polític. Ens hem detingut en la lletra menuda del que era la reforma política sense tenir en compte el marc. El meu intent és fer un estudi sobre la reforma política en el seu context.»

—Vostè és dels que creu que encara queden coses per explicar, de la Transició.

—«Crec que hi ha dues fases del que és la reforma política. A primera, crec que la coneixem

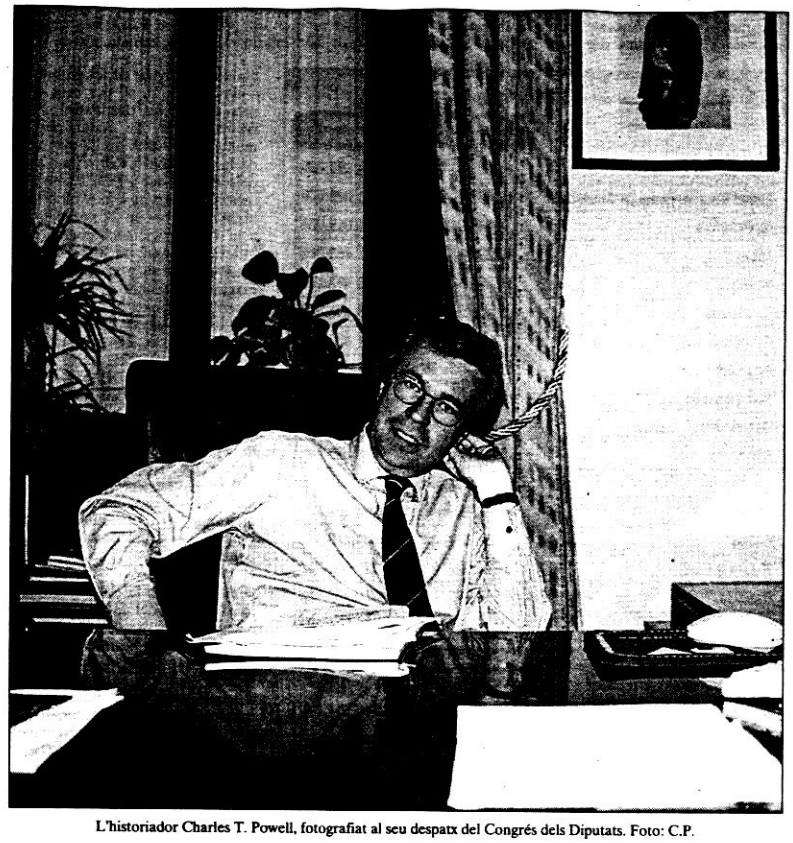

L'historiador Charles T. Powell, fotografiat al seu despatx del Congrés dels Diputats. Foto: C.P.

força bé. És a dir: com es prepara la llei per a la reforma, com s'aprova per les Corts i com se sotmet a referèndum. Però encara hi ha força interrogants sobre la segona fase. El gran arquitecte, suposadament, d'aquella primera fase és Torcuato Fernández-Miranda, que, sorprenentment, dimiteix el mes de maig del 77. Per què? La seva família ha publicat un llibre que s'acaba el desembre del 76, la qual cosa em sembla una aberració, i és estrany, perquè no se'ns diu quin era el projecte que tenia Fernández-Miranda per a la fase constituent. Si és que ens trobem davant d'una ment política preclara, que té un disseny acabat, no n'hi ha prou de desmuntar el franquisme, sinó que també s'ha de saber cap on anar. Jo estic investigant encara aquesta segona fase. Crec que després del desembre del 76, el projecte de Fernández-Miranda i el de Suárez no coincideixen i es produeix un enfrontament.»

> *«Al monarca se l'estima perquè és l'únic referent inamovible de la Transició. Felipe González va jugar un paper menor i potser acabarà als tribunals (...) El rei és la Transició, en el fons, i és l'únic element perdurable»*

—Creu que s'ha idealitzat massa, la Transició?

—«Em fa l'efecte que des d'aquí s'és més crític que no pas des de fora. És un problema d'autolegitimació. Tot sistema polític recent necessita els seus símbols i els seus moments històrics el més àmpliament compartits. Per als francesos és la Revolució Francesa, per als americans la Guerra de la Independència, per als anglesos en certa mesura és la Revolució Gloriosa de 1688, però, per a Espanya, quin moment històric hi ha d'aquesta naturalesa? La revolució francesa ens agafa molt lluny i es va viure de forma molt distinta; a final del segle XIX no hi va haver res: la pèrdua de Cuba i Filipines va ser, com bé se sap, un desastre. La proclamació de la segona república va ser un moment d'entusiasme i esperança compartit, però acaba en desastre. I llavors ve la llarga nit del franquisme. De manera que fa falta crear un referent simbòlic, és un mecanisme d'autolegitimació d'un sistema democràtic jove, i crec que és per això que es dóna tant de suport a la monarquia constitucional.»

—És suficient el crèdit acumulat pel rei Joan Carles per donar per consolidada la monarquia en un estat que, de fet, és republicà?

—«Anem a pams. Al monarca se l'estima perquè és l'únic referent inamovible de la Transició democràtica. Felipe González va jugar un paper menor i potser acabarà als tribunals. El senyor Carrillo, vint anys després, ja hem vist que ni el seu propi partit s'enorgulleix del que va ser el paper del PCE al 1977. El rei és la Transició, en el fons, i és l'únic element perdurable.»

—Però això és suficient perquè la monarquia estigui consolidada?

—«No és suficient per a la consolidació a llarg termini. El que passa és que la institució té una sèrie de virtuts que en justifiquen l'existència; el paper d'àrbitre i moderador; l'automatisme successori, naturalment en la mesura que el successor sigui bo; la seva *autoritas* més que no pas la seva *potestas*, és a dir, el prestigi moral que li permet intervenir en els grans moments; el seu prestigi a l'exterior. Si parlem de la monarquia com a institució, crec que no és suficient la bona tasca que va fer el Rei al 23-F; això, en si, no garanteix absolutament res. El que garantirà la supervivència de la institució serà la seva utilitat política.»

—Diuen que la història l'escriuen els vencedors. Qui són, en aquest cas, els vencedors?

—«Com deia un autor rus sobre la seva pròpia història, en països de passat tèrbol, com és Espanya, el passat és imprevisible. El futur no ens preocupa; allò realment imprevisible és el passat. Ara mateix hi ha un grau de satisfacció raonable del que han estat aquests anys. De fet, s'estan complint els somnis dels regeneracionistes de principi del segle XX; s'ha arribat a conjugar d'una forma més o menys acceptable la democràcia, la convivència, les relacions entre civils i militars, la convivència de les regions d'Espanya, el creixement econòmic...»

La fascinació britànica per la història d'Espanya

C.P.

■ Charles T. Powell té doble nacionalitat, l'espanyola i la britànica. Aquesta dualitat es reflecteix d'alguna manera en la seva pròpia vida: acadèmicament és format a Oxford i a l'empara de grans hispanistes contemporanis; professionalment és assessor del president del Congrés, Federico Trillo.

—Per què als historiadors estrangers, sobretot als britànics, els fascina tant la història d'Espanya?

—«Hi ha hagut diverses fascinacions en diversos moments. Neix, sens dubte, al segle XIX com a reflex de la tradició romàntica. Espanya era un país exòtic, poc conegut; els francesos s'havien encarregat de popularitzar allò que Europa comença als Pirineus... Era *terra incognita* i això va atraure l'atenció dels primers historiadors britànics, que van venir als anys 20 i 30. Després, als anys 50, hi hagué una certa reacció contra aquella romantització i idealització. El meu mestre Raymond Carr, per exemple, va començar als any 50 i rebutjava l'estereotip de l'excepcionalitat.»

—Com es veurà d'aquí a uns anys la Transició, quan s'estudiï?

—«Hi haurà sempre els seus revisionistes, hi haurà reinterpretacions... Ara no hi ha una total unanimitat sobre la Transició. La meva pròpia interpretació pertany més aviat al camp reformista; jo vaig anar a les coses sobre les quals podíem tenir alguna seguretat. El paper del Rei em va semblar molt important, i no he trobat cap autor que l'hagi posat en dubte. Però hi haurà discrepàncies cada cert temps. Una de les lectures dominants d'ara ve a dir que la diferència entre la reforma i la ruptura eren els mitjans, no els fins. Que ambdues tenien com a propòsit l'establiment d'una democràcia parlamentària occidental, i que a causa de la correlació de forces o de debilitats s'imposa l'estratègia reformista a la rupturista, però que al capdavall és el mateix. Crec que és una tesi tergiversadora, perquè suposa desvirtuar i manipular el que eren les posicions de la gent, i perquè és desconèixer el tret característic de la Transició, que és que es fa des del poder. Per això es fa el procés constituent que es fa; per això les Forces Armades estan recollides al títol preliminar de la Constitució i no en l'article 82 que potser hauria estat el més normal; per això no hi va haver cap referèndum sobre la monarquia...»

—Sobre la disputa de la data en què acaba la Transició, quina és la seva opinió?

—«En aquest tema sóc avorridament ortodox: a nivell estatal, a partir de l'aprovació de la Constitució, i a nivell autonòmic, a partir de l'aprovació dels estatuts català i basc. Després s'inicia una etapa de consolidació, que s'allarga fins a la celebració del judici del 23-F, entrant ja en l'etapa socialista; quan desapareix, de fet, l'amenaça real o percebuda. On comença la Transició? Comparteixo la definició de Juan Linz i la majoria de politòlegs: comença quan l'estat de descomposició del règim es fa evident per a tots els actors, tant per al règim mateix com per a l'oposició. Em sembla totalment acceptable la data de l'atemptat a Carrero Blanco.»

EL PUNT / Dijous, 17 d'abril de 1997

CURS SOBRE LA TRANSICIÓ POLÍTICA

Powell afirma que la «mitificació» de la Transició protegeix la monarquia

L'historiador hispanobritànic creu que els espanyols estan «inventant una tradició»

MARIA ÀNGELS MARTÍNEZ

■ **Girona.**— L'historiador hispanobritànic Charles T. Powell va defensar ahir que l'Estat Espanyol viu un procés de «mitificació» i «idealització» de la Transició perquè és «l'únic referent d'autolegitimació de la nova democràcia». Powell, que va oferir una conferència emmarcada en el curs sobre la Transició que se celebra a la Casa de Cultura, va afegir que el màxim símbol de la Transició és la monarquia perquè «el Rei va ser centinella de tot el procés». «Per això resulta difícil qüestionar la monarquia sense que això impliqui qüestionar la Transició», va concloure l'historiador.

«No és políticament correcte criticar la Transició perquè estem en un procés d'invenció de tradició», va indicar Powell, que va considerar que l'Estat Espanyol està convertint la Transició en un referent simbòlic i un «mecanisme d'autolegitimació» de la nova democràcia. Això és possible, segons l'historiador hispanobritànic perquè fins ara no existia cap altre moment històric àmpliament compartit i perquè el resultat de la Transició és «globalment positiu» i «no hi ha hagut vencedors ni vençuts». A més, segons Powell, la Transició política compleix tot els requisits per assolir aquest caràcter de «tradició», ja que és un procés en el qual «hi ha mites edificants i institucions exemplars, com la monarquia». «És un mirall que ens torna un perfil afalagador», va concretar Powell, per a qui aquest procés de «mitificació» de la Transició «protegeix i consolida» la monarquia.

Powell va explicar que, com a historiador polític, considera la Transició com a part d'un fenomen temporal més llarg que va tenir la seva primera etapa en la proclamació de la República, als anys 30, però que a diferència d'aquesta, ha tingut un resultat positiu perquè va superar cinc reptes històrics. Aquests reptes, segons va explicar, són la creació d'un sistema polític estable i legítim, la solució raonable del conflicte entre el centre i la perifèria, la solució de les relacions Església-Estat, la solució del problema de l'encaix de les forces armades i el posicionament de l'Estat Espanyol en el lloc que li correspon dins el context internacional.

Charles T. Powell i Marià Busquets, director de la Casa de Cultura, ahir durant la conferència. Foto: ANNA CARRERAS.

Powell va definir la Transició com un «procés polític de substitució d'unes regles de joc per unes altres» i va considerar que el «model escalonat» que es va seguir va ser decisiu perquè el resultat fos positiu. L'historiador va defensar també que la Transició es va fer «des de dalt», però «no des del règim sinó des de l'Estat i sota l'empara d'un monarca imposat per Franco». «Va ser més una reforma que una ruptura perquè la transició no la fan mai els demòcrates de tota la vida, sinó les persones que no tenen un passat demòcrata», va indicar Powell, que va ser crític amb els «nostàlgics del model rupturista».